

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF SCHOOLS
UNDER SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

อรอุมา ไกล่ฝน* ทรัพย์หิรัญ จันทักษ์ และ วาโร เฟ่งสวัสดิ์

Ornuma Klaihon* Suphirun Jantarak and Waro Phengsawat

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University,
Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: aonly955@gmail.com

รับบทความ 29 มิถุนายน 2565 แก้ไขบทความ 31 กรกฎาคม 2565 ตอบรับบทความ 5 สิงหาคม 2565 เผยแพร่บทความ กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และ 5) หาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 264 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่าง .60–1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .41–.88 และค่าความเชื่อมั่น .99 และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่าง .80–1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .58–.87 และค่าความเชื่อมั่น .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (X_4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X_6) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ (X_1) มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 72.20 สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $Y' = .832 + .320 X_4 + .334 X_6 + .150 X_1$ และสามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'y = .378 Z_4 + .373 Z_6 + .165 Z_1$ และ 5) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีจำนวน 3 ด้าน 15 แนวทาง คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มี 5 แนวทางด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ มี 5 แนวทาง ซึ่งได้แนวทางการพัฒนามาจากการนำผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ มากำหนดเป็นแนวทางพัฒนา โดยทำเป็นแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the level of Instructional leadership of school administrators, 2) study the level of school effectiveness, 3) identify the relationship between instructional

leadership of school administrators and the school effectiveness, 4) determine the predictive equation of instructional leadership of school administrators affecting the school effectiveness, and 5) establish guidelines for developing instructional leadership of school administrators affecting the effectiveness of schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. The samples, obtained through multi-stage sampling, consisted of school administrators and heads of the academic affairs division, yielding a total of 264 participants. The research instruments for data collection were sets of 5-level rating scale questionnaires on instructional leadership of school administrators with IOC ranging from .60 to 1.00, the discriminative power ranging from .41 to .88, and the reliability of .99, and the school effectiveness with IOC ranging from .80 to 1.00, the discriminative power ranging from .58 to .87, and the reliability of .97. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis.

The results of this study showed that: 1) The level of instructional leadership of school administrators was at a high level both in whole aspects and each aspect, 2) The level of school effectiveness was at a high level both in whole aspects and each aspect, 3) The relationship between Instructional leadership of school administrators and the school effectiveness showed positive correlation at the .01 level of significance, 4) The instructional leadership of school administrators in terms of setting the conducive atmosphere for learning (X_4), supervision, monitoring and evaluation of teaching and learning management (X_6), and setting vision, goals, and missions (X_1), were able to predict the school effectiveness at the .01 level of significance, with the predictive power of 72.20. The predictive equation could be summarized in raw and standardized scores as follows: $Y' = .832 + .320 X_4 + .334 X_6 + .150 X_1$ and $Z'y = .378 Z_4 + .373 Z_6 + .165 Z_1$, and 5) Guidelines for developing instructional leadership of school administrators affecting the school effectiveness encompassed three aspects with 15 approaches. These aspects included creating a conducive atmosphere for learning with five approaches, supervision, monitoring, and evaluation of teaching and learning management with five approaches, and setting vision, goals, and missions with five approaches. The guidelines were formulated based on research findings related to the instructional leadership of school administrators, which could predict the school effectiveness. These guidelines were established as developmental principles following the reviews of the five experts.

Keywords: Leadership, Instructional Leadership of School Administrators, School Effectiveness

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน เพราะการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด และคุณธรรมของบุคคล เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม และสร้างภูมิปัญญาให้แก่บุคคล การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรม สามารถดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต (วิระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2556, หน้า 28) จึงส่งผลให้แต่ละประเทศมุ่งพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยมีสาระสำคัญในเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาและเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 7)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดไว้ว่าบุคคลมีสิทธิเสมอกันในการเข้ารับการศึกษานาน้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับได้กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อที่สูงขึ้น และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพของชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และ

ประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3) ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะต้องมีการปฏิรูปการบริหารจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะต้องให้มีเอกภาพด้านนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ การกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาเป็นอิสระภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและให้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การบริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องใช้ปัจจัยการบริหารหลายอย่างซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประกอบด้วยปัจจัย 4 ปัจจัย คือ ด้านผู้บริหาร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านครู และด้านกระบวนการเรียนการสอน (สุตาพร ทองสวัสดิ์ และสุจิตรา จรจิตร, 2556, หน้า 339) และกรุณา ภูมะลิ (2557, หน้า 168) กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้แก่ การมีส่วนร่วมการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางการศึกษา และการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษา และนิวัฒน์ น้อยมณี (2553, หน้า 17) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณภาพ มีความมุ่งมั่นจิตใจอยู่กับโรงเรียนที่ตนรับผิดชอบ รู้จักโรงเรียน และชุมชนของตนเป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับของชุมชน มั่นใจได้ว่าสามารถบริหารโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องนำปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษามาใช้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการบริหารให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะนำพาให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ (จรัญ เก้าเอี้ยน, 2557, หน้า 94)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียน เนื่องจากจะทำให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานทั้งในและนอกโรงเรียนมีความเชื่อมั่น ศรัทธา รวมพลังให้เกิดการร่วมมือร่วมใจไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประสานความสะดวกในการดูแล ให้ความสนับสนุน และช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ดังที่ สัมมา รณิธย์ (2556, หน้า 249) กล่าวว่าภาวะผู้นำเป็นการใช้อิทธิพลของบุคคลหรือของตำแหน่งงานไปชักจูงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติตามความคิดเห็นและความต้องการของตนด้วยความเต็มใจ ยินดีที่จะให้ความร่วมมือเพื่อจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มตามที่กำหนดไว้อย่างกระตือรือร้น และเป็นการผูกมัดหรือหลอมรวมกลุ่มเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วกระตุ้นให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายสำหรับประเทศไทยมีการศึกษาภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่เน้นคุณภาพของการศึกษา คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอำนาจหรืออิทธิพลในการนำหมู่คณะให้ร่วมกันทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาความรู้หรือการจัดการกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างราบรื่นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ขวัญกาญจน์ เจริญชนม์ (2553, หน้า 6) กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ สามารถใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำและการบริหาร นำกลุ่มให้กระทำการกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถทำให้ประสิทธิภาพของงานและประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาศักยภาพการบริหารโรงเรียนในการกิจต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพออกสู่ระบบสังคมภายนอกได้อย่างมีคุณภาพ การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารต้องปฏิบัติงานโดยใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการให้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย

การบริหารโรงเรียนเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาความคิดอ่านและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่จะนำพาให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ โดยการมีพัฒนาความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) เกิดขึ้น สำหรับประเทศไทยมีการศึกษาภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่เน้นคุณภาพของการศึกษา คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นบุคคลที่มีอำนาจหรืออิทธิพลในการนำหมู่คณะให้ร่วมกันทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาความรู้หรือการจัดการกับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างราบรื่นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ขวัญกาญจน์ เจริญชนม์ (2553, หน้า 6) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ สามารถใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำและการบริหารนำกลุ่มให้กระทำการกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถทำให้ประสิทธิภาพของงานและประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพคือความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาศักยภาพการบริหารโรงเรียนในการกิจต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพออกสู่ระบบสังคมภายนอกได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของสุตาพร ทองสวัสดิ์ และสุจิตรา จรจิตร (2556, หน้า 339) กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประกอบด้วยปัจจัย 4 ปัจจัย คือ ด้านผู้บริหาร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านครูและด้านกระบวนการเรียนการสอน การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพผู้บริหารต้องปฏิบัติงานโดยใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการให้มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียน

การบริหารสถานศึกษาที่มีอุปสรรคไม่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานของโรงเรียนได้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการในการบริหารงานที่แตกต่างกัน มุ่งการบริหารงานตามภาระหน้าที่เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่เป็นการเพียงพอที่จะนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้ จากการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้พบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ยังไม่ได้คุณภาพโดยเฉพาะสาเหตุหนึ่งที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากปัญหาพฤติกรรมของผู้นำส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เช่น ยังไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนการสอนของครูและไม่ส่งเสริมงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารงานในสถานศึกษา เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ขาดภาวะผู้นำ ขาดความรู้ในสภาวะการณ์และกลยุทธ์ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 34)

เนื่องด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้ดำเนินการตามบทบาท ภารกิจ หน้าที่และวิสัยทัศน์ โดยมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามนโยบาย แต่ยังมีปัญหาในการบริหารการศึกษาโดยเฉพาะด้านการบริหารวิชาการ ประสิทธิภาพการดำเนินการยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2563 ได้คะแนนเฉลี่ย 35.25 พบว่า คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 และจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2563 ได้คะแนนเฉลี่ย 42.43 พบว่า คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2563, ออนไลน์) แสดงให้เห็นปัญหาการขาดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่สามารถบริหารจัดการการปฏิรูปการศึกษา (ทินกร ประเสริฐหล้า, 2553, หน้า 2)

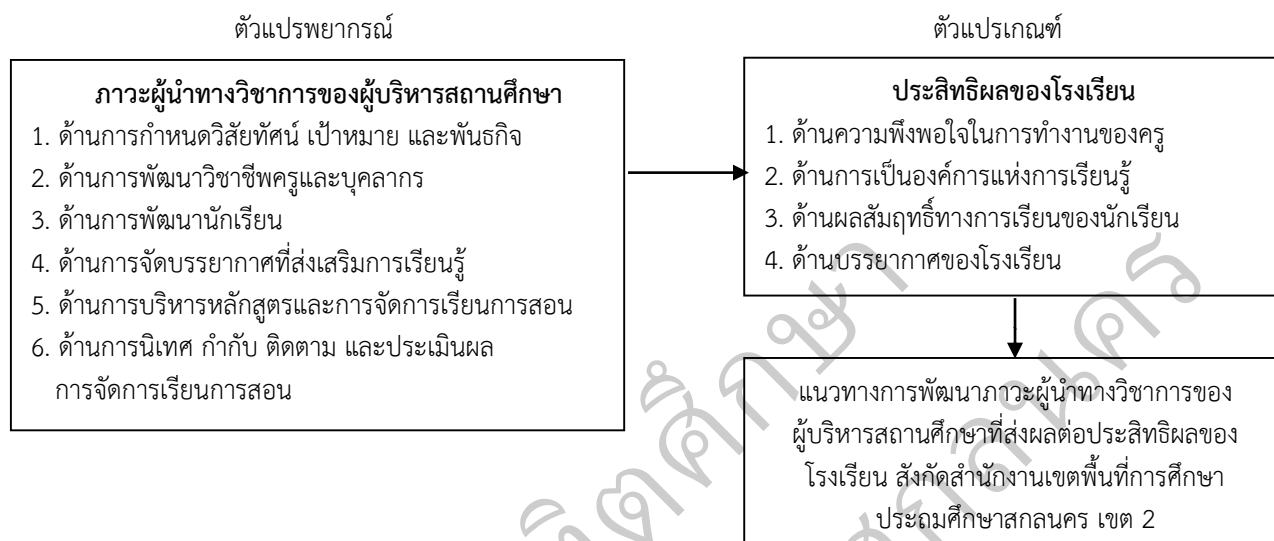
จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารจัดการการศึกษา ก็จะส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนสูงขึ้น มีความได้เปรียบในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งแนวคิดที่สามารถพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผลได้นั้นคือ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนการดำเนินงานให้เป็นระบบ สามารถจัดการงานและทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศติดตาม ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของบุคลากรต่อไป จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
5. เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งนำผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียนได้มากำหนดเป็นแนวทางพัฒนา โดยทำร่างเป็นแบบสอบถามแล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาให้ความเห็นชอบและให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 510 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 255 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 255 คน จากโรงเรียน 255 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (จิตติรัตน์ แสงเลิศอูทัย, 2557, หน้า 124) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 คน ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 264 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีจำนวนสองฉบับซึ่งได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบสอบถามได้ดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 74 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.60–1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.41–0.88 และค่าความเชื่อมั่น 0.99 และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียน มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 26 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80–1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.58–0.87 และค่าความเชื่อมั่น 0.97

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1.1 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3.1.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งระบุเวลาให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนภายใน 4 สัปดาห์ หรือเร็วที่สุดเท่าที่ผู้ตอบจะกรุณาได้

3.1.4 ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 264 คน และมีแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามจำนวนทั้งหมดที่ส่งไป

3.1.5 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติ

3.2 ระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้มาวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนา

3.2.2 นำผลการวิเคราะห์ไปพัฒนาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน แล้วนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาเชิงเนื้อหา

3.2.3 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

3.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีหาค่าความถี่และทำการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ซึ่งถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4.5 การศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาตัวแปรในองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าสถิติ		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ	4.24	0.50	มาก
2. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร	4.31	0.47	มาก
3. ด้านการพัฒนานักเรียน	4.39	0.49	มาก
4. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.27	0.53	มาก
5. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.21	0.52	มาก
6. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.23	0.50	มาก
เฉลี่ย	4.27	0.46	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.39$) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ($\bar{X} = 4.31$) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.27$) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{X} = 4.23$) และด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.21$) ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวม

ประสิทธิภาพของโรงเรียน	ค่าสถิติ		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.39	0.46	มาก
2. ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.32	0.52	มาก
3. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	4.00	0.59	มาก
4. ด้านบรรยากาศของโรงเรียน	4.26	0.59	มาก
เฉลี่ย	4.25	0.45	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ($\bar{X} = 4.39$) ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$) ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.26$) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังตาราง 3

ตาราง 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄
X	1.00											
X ₁	0.877**	1.00										
X ₂	0.937**	0.811**	1.00									
X ₃	0.920**	0.762**	0.868**	1.00								
X ₄	0.922**	0.767**	0.834**	0.826**	1.00							
X ₅	0.926**	0.767**	0.799**	0.800**	0.845**	1.00						
X ₆	0.917**	0.720**	0.811**	0.820**	0.808**	0.889**	1.00					
Y	0.846**	0.724**	0.770**	0.769**	0.806**	0.789**	0.798**	1.00				
Y ₁	0.736**	0.636**	0.656**	0.644**	0.680**	0.704**	0.733**	0.811**	1.00			
Y ₂	0.778**	0.658**	0.729**	0.724**	0.742**	0.723**	0.702**	0.888**	0.647**	1.00		
Y ₃	0.699**	0.584**	0.623**	0.640**	0.671**	0.662**	0.669**	0.883**	0.522**	0.735**	1.00	
Y ₄	0.644**	0.574**	0.607**	0.601**	0.643**	0.554**	0.563**	0.808**	0.487**	0.651**	0.737**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวม ($r_{xy} = 0.846$) สัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 รายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ($r = 0.724$) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ($r = 0.770$) ด้านการพัฒนานักเรียน ($r = 0.769$) ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ($r = 0.806$) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($r = 0.789$) และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ($r = 0.798$)

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 4 คือ

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
Regression	38.667	3	12.889	225.519**	.000
Residual	14.860	260	.057		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple) .850

สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R Square) .722

สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) .719

ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .239

ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	Adj R ²	b	β	t	Sig.
1. ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (X ₄)	.649	.320	.378	6.079**	.000
2. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X ₆)	.710	.334	.373	6.487**	.000
3. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ (X ₁)	.719	.150	.165	3.129**	.002
ค่าคงที่	-	.832	-	6.135**	.000

ค่าคงที่ = .832

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (p < .01)

จากตาราง 4 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ที่นำมาวิเคราะห์ 6 ตัวแปร พบว่า มี 3 ตัวแปรย่อยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ตัวดังกล่าวเป็นตัวพยากรณ์มีค่าเท่ากับ .850 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 72.20 แสดงว่าทั้ง 3 ด้านดังกล่าวสามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพของโรงเรียน เท่ากับ .722 หรือร้อยละ 72.20 สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) .719 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .239

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$Y' = .832 + .320 X_4 + .334 X_6 + .150 X_1$$

และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z'y = .378 Z_4 + .373 Z_6 + .165 Z_1$$

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มี 3 ด้าน 15 แนวทาง ดังนี้

5.1 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มี 5 แนวทาง คือ

5.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมแสดงความคิดเห็น และยกย่องความก้าวหน้าหรือความเป็นเลิศทางวิชาการทั้งของครูและนักเรียน

5.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชนทราบเป็นประจำ

5.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สวยงาม สะอาด และปลอดภัย เป็นระเบียบเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

5.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน

5.2 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน มี 5 แนวทาง คือ

5.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง

5.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการประเมินตนเองของครูผู้สอนและนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน

5.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพ

5.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศแบบกัลยาณมิตร

5.2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการนิเทศและประเมินผลการเรียนการสอนร่วมกับครู และแจ้งให้ครูทราบผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

5.3 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ มี 5 แนวทาง คือ

5.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เป็นอันดับแรก

5.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูมีความตระหนักและเห็นด้วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

5.3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจไปใช้วางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนางานวิชาการ

ของโรงเรียน

- 5.3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ
5.3.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นความเป็นเลิศของโรงเรียนทางด้านวิชาการเพื่อส่งผลต่อผลสำเร็จของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 ที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารส่งเสริมนักเรียนทุกคนอ่านออก เขียนได้ ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่เสมอ ส่งเสริมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ติดตาม กระตุ้น ส่งเสริมการทำงานของครูเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารประกาศ ยกย่องนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น ครูมีการรายงานผลการเรียนให้ผู้บริหารและผู้ปกครองนักเรียนทราบอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมครูในการสอนซ่อมเสริมนักเรียน ส่งเสริมให้ครูมุ่งมั่นพัฒนาวิชาชีพตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอบรม อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูนำรูปแบบการสอนที่หลากหลายมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน และผู้บริหารส่งเสริมครูจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น จึงทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิเดช พลเยี่ยม (2556, หน้า 106-109) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนลำดับสุดท้าย คือ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญภา พลัฒิม (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การวางแผน การจัดการ และการนิเทศ

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศของโรงเรียน และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่า ระดับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูรู้สึกรักและผูกพันต่อโรงเรียน ครูพึงพอใจต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ครูได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงาน ครูพึงพอใจต่อบรรยากาศในการทำงานในโรงเรียน ครูพึงพอใจต่อมาตรฐานการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมให้มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน และมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น จึงทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา น้ำใจสุข (2556, หน้า 92-94) ได้ศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนตามลำดับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

เพ็ญภา พลัณณิ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านครู ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผู้บริหาร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.846 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ที่ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารงานในโรงเรียนและเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิเดช พลเยี่ยม (2556, หน้า 106-109) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง และมีทิศทางเป็นบวกประสิทธิผลของโรงเรียนถูกอธิบายได้ด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการร้อยละ 43.82 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศและประเมินผลการศึกษาสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน ส่วนด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนน้อยที่สุด

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำมาวิเคราะห์ 6 ตัวแปร พบว่า มี 3 ตัวแปรย่อยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เมื่อใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ตัวดังกล่าวเป็นตัวพยากรณ์มีค่าเท่ากับ .850 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 72.20 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ พยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน เท่ากับ .722 หรือร้อยละ 72.20 สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) .719 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .239

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$Y' = .832 + .320 X_4 + .334 X_6 + .150 X_1$$

และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z'y = .378 Z_4 + .373 Z_6 + .165 Z_1$$

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งเป็นการส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยครูจะต้องสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสะท้อนผลงาน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การจัดการเรียนการสอน ซึ่งต้องมีการนิเทศ ติดตาม และการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนด้านการสอน และการให้ผลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ และการให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของนักเรียนและครู เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐาน

ทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภา พลัณนิ (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การจัดการ และการวางแผนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 82.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นผลมาจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนั้นในการเตรียมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ไปเป็นแนวทางพัฒนาผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา เช่น

1.1.1 ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการนิเทศ เข้ารับการอบรมส่งเสริมด้านการนิเทศการประเมินผล มีการตรวจสอบ กำกับติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมการประเมินตนเองของครูผู้สอน กำกับติดตามผล ชี้แนะแนวทางให้ครูปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

1.1.2 ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการกล้าตัดสินใจเมื่อเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างไม่คาดคิด โดยการมองการไกล และพร้อมหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ดีที่สุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนั้น ในการพัฒนาผู้บริหารควรได้รับการฝึกอบรมและส่งเสริมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านดังกล่าว เพื่อส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนต่อไป

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ควรจะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานในโรงเรียนนำไปใช้เพื่อวางแผน ปรับปรุง และพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เช่น จัดนิเทศการจัดการเรียนการสอนและประกวดแข่งขันการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน และเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และในสังกัดอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเชิงลึกและส่งเสริมให้เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

2.3 เนื่องจากในการศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาว่าปัจจัยภาวะผู้นำใดบ้าง อาทิ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 หรือผู้นำแบบอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยอาจแยกการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาแยกตามขนาดสถานศึกษา ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กรุณา ภู่มะลิ. (2557). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 8(1), 158-172.

- จรูญี แก้วเอียน. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทินกร ประเสริฐหล้า. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิวัตต์ น้อยมณี. (2553). คุณภาพครูกับคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ปัญญา น้ำใจสุข. (2556). การบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เพ็ญญา พลัฒิม. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วีระยุทธ ชาศะกาญจน์. (2556). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมมา รัตนธัญ. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563. เข้าถึงได้จาก <https://web2.sakon2.go.th/plan2?fbclid=IwAR1mrnZk8Tp61hDS32DFiZWFBvck1KxjK5c1QnPZPHWi80WqlfY8t4yHys0>. 21 มิถุนายน 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). การประเมินมาตรฐานโรงเรียนปีการศึกษา 2543. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุดาพร ทองสวัสดิ์ และสุจิตรา จรจิตร. (2556). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อภิเดช พลเยี่ยม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.